

У НАВЧАННІ ВАЖЛИВІША МЕТОДИКА, А НЕ ЗНАННЯ. (Типи та структура сучасних уроків)

Коли вчителі перестануть
учити, учні нарешті
зможуть учитися.

Ларошфуко

Сьогодні найбільш поширеною є типологія уроків за ціллю, що переважає.

Так, за когнітивними цілями виділяють:

- 1-й – урок засвоєння нових знань;
- 2-й – урок формування вмінь і навичок;
- 3-й – урок застосування знань;
- 4-й – урок узагальнення та систематизації знань;
- 5-й – урок контролю й оцінювання навчальних досягнень;
- 6-й – комбінований урок.

Кожен із цих типів уроків має свою структуру, обов'язковими елементами якої є етапи: організаційний, мотивації навчальної діяльності, підбиття підсумків і домашнє завдання.

Крім зазначених етапів до різних типів уроків входять етапи актуалізації опорних знань, вивчення нового матеріалу, перевірки домашнього завдання, узагальнення і систематизації знань, контролю та ін. Структура кожного з типів уроків інваріантна.

Будова комбінованого уроку може варіювати залежно від складу цілей, яких планується досягти під час його проведення. Традиційно до комбінованих уроків викладачі включають: перевірку домашнього завдання, засвоєння нового матеріалу, розвиток умінь і навичок, закріплення здобутих знань і застосування їх на практиці. Із розвитком педагогіки та психології кожний з етапів модернізується, спираючись на новітні досягнення цих наук. У сучасному комбінованому уроці виділяють етапи експозиції, презентації нового, відпрацювання нового, контролю та оцінювання, а також організаційно-об'єднуючий етап.

Структура комбінованого уроку (за Т. Тучковою).

Назва етапу	Психолого-педагогічні особливості діяльності	
	Педагога	Учнів
Експозиція	Повідомлення або формулювання разом з учнями цілі, теми уроку (проблеми, плану)	Формування установки, мотиваційно-цільового підґрунтя, виявлення потреби у вивченні матеріалу
Презентація	Ознайомлення з основними положеннями нового матеріалу, створення умов для самостійного пошуку	Сприймання та часткове осмислення нового або самостійне здобуття знань

	закономірностей, інформації тощо	
Відпрацювання нового матеріалу	Організація вправ з відпрацювання нового матеріалу, його застосування до розв'язання задач	Засвоєння та застосування нового матеріалу: осмислення, аналіз, систематизація, комбінування, визначення сфери застосування; тренінг із розвитку здібностей, навичок, умінь різних видів і рівнів
Контроль, оцінка	Контроль і оцінка раніше вивченого; контроль і оцінка рівня оволодіння новим матеріалом; контроль і оцінка самоорганізації учнів, їх уміння вчитися	Повторення, актуалізація раніше набутих знань, умінь і навичок. Самоаналіз. Самоаналіз і самоконтроль рівня оволодіння новим матеріалом. Підбиття підсумків уроку. Самоаналіз і самоконтроль самоорганізації навчання
Організаційно-пов'язуючий етап	Ознайомлення зі структурою домашнього завдання, з якого учні можуть обирати за бажанням окремі завдання	Осмислення, вибір, письмова фіксація завдання. Виконання завдання

Комбінація зазначених елементів у структурі комбінованого уроку може бути різною:

- Експозиція → презентація нового → відпрацювання нового → контроль і оцінювання → організаційно-пов'язуючий етап, який призначений для об'єднання всіх етапів уроку;
- Експозиція → контроль і оцінювання раніше вивченого → презентація нового → відпрацювання нового → контроль і оцінювання, організаційно-пов'язуючий етап та ін.

Усе більша кількість учених схиляється до думки про доцільність створення циклів уроків, проведення яких сприяло б залученню учнів до тих видів діяльності, у процесі яких досягаються намічені цілі.

Циклом називають певну послідовність уроків, об'єднаних за будь-яким критерієм, яка може повторюватися.

Так, за І. Підласим, цикл може включати:

- вступний урок;
- уроки засвоєння нових знань;
- уроки розвитку нових умінь, навичок;
- уроки узагальнення, систематизації;
- уроки контролю та корекції знань і вмінь;
- підсумковий урок.

